

Elérhetőségeink:

Városi Múzeum és Fotógaléria
8400 Ajka, Szabadság tér 4. (Templomdomb)
Telefon: 88 312 612

SZÉCHENYI 2020

MAGYARORSZÁG
KORMÁNYA

Európai Unió
Európai Szociális
Alap

BEFEKTETÉS A JÖVŐBE

***Jeles napok az esztendőben 1.
Múzeumi munkafüzet
4. osztályosoknak***

Jeles napok az esztendőben 1.
Múzeumi munkafüzet
4. osztályosoknak

Összeállította:
Angermayer Judit
muzeológus

Kiadja:
Nagy László Városi Könyvtár és Szabadidőközpont, Ajka
2015

A munkafüzet a TÁMOP-3.2.8.B-12/1-2012-0043. projekt keretében,
az Európai Unió támogatásával,
az Európai Szociális Alap társfinanszírozásával jött létre.

Tartalom

I. Az ünnep	4
II. Nagyböjt	6
III. Húsvét	8
IV. Komálás.....	10
V. Szent György nap	12
VI. Május 1.....	14
VII. Szervác, Pongrác, Bonifác	16
VIII. Pünkösds.....	18
IX. Szent Iván nap	20
X. Péter, Pál	22
Dalaink, játékaink	24
Kislexikon	27

I. Az ünnep

Az ünnep olyan időszak, amikor egy kisebb vagy nagyobb közösség a hétköznapiól, a megszokottól eltérő módon ünnepi szokásokat gyakorol, bizonyos előírásoknak és tilalmaknak tesz eleget.

Jellemzője:

- Munkatilalom
- A templomi szertartásokon való részvétel
- Ünnepi viselet (díszesebb vagy alkalmi)
- Ünnepi étkezés (gazdagabb étrend: hús, kalács és süteményfélék is)

1) Keress mindegyikre példát !

Ünnepi alkalmaink csoportjai:

a) Az emberi élet ünnepei:

b) Gazdasági ünnepek:

c) Kalendáriumi ünnepek:

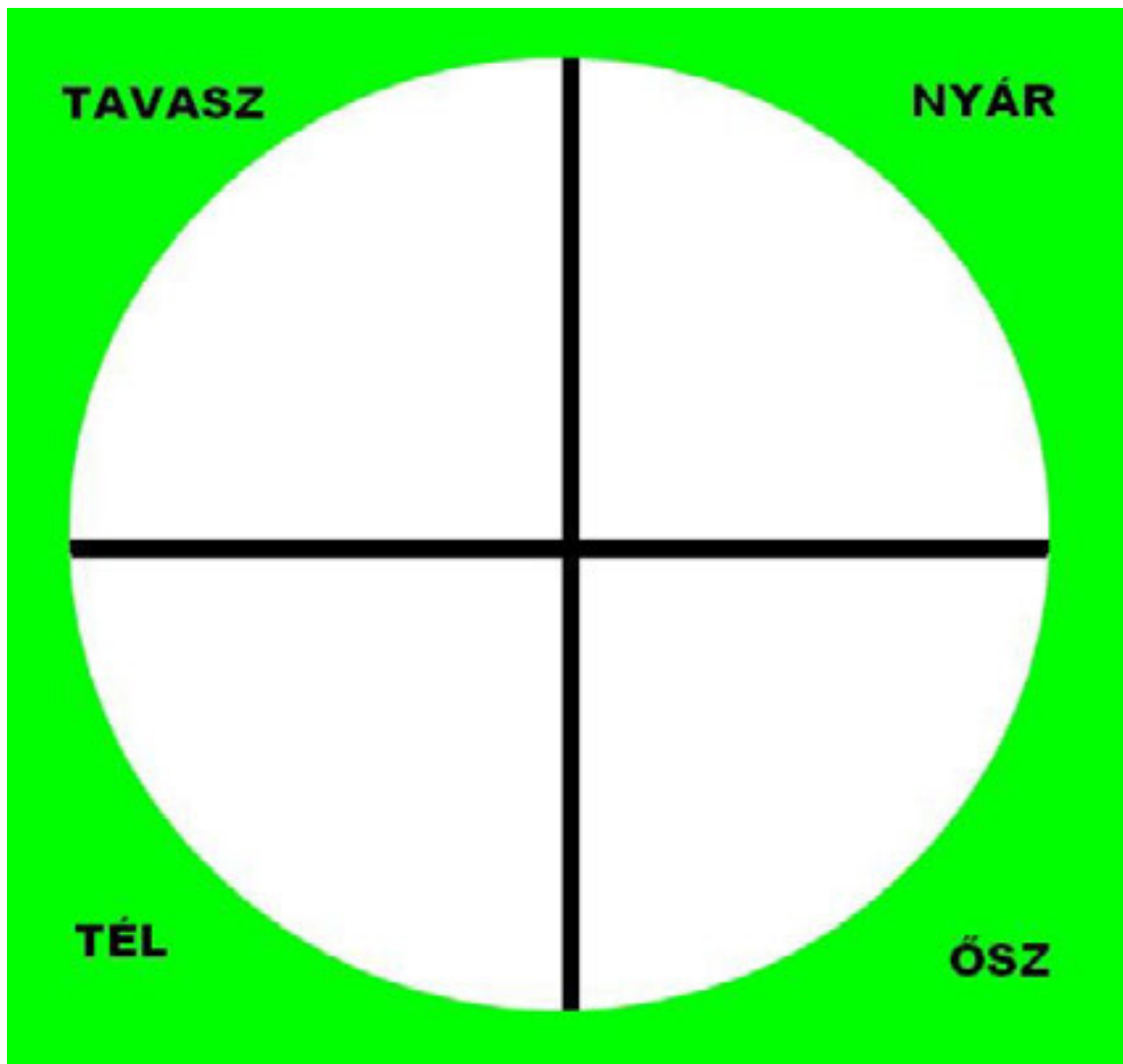
Egyházi ünnepek:

Farsang ünnepe:

Politikai, társadalmi és emlékünnepek:

- 2) Életünk folyamán ünnepeink, jeles napjaink némelyike egyszeri, megismételhetetlen alkalom, míg többségük újra és újra visszatér, évente ismétlődik.
Ez utóbbiak közül felsoroltunk néhányat. Írd őket a megfelelő évszakhoz!

Karácsony, Szüret, Arató ünnep, Húsvét, Szent Iván nap, Mindenszentek, Medárd,
Gergely-járás, Luca nap, Fagyosszentek, Márton nap, Farsang

II. Nagyböjt

A keresztény egyházi év legjelentősebb ünnepe Húsvét, amikor Jézus Krisztus feltámadását ünnepeljük. Az ünnepre való felkészülésben nagy szerepe van a külső és belső megtisztulásnak, megújulásnak. A környezetünk rendbetétele az előbbit, míg a böjt az utóbbit szolgálja.

- 1) A húsvét előtti 40 napos nagyböjt (kivéve a vasárnapokat) hamvazó szerdával kezdődik. Hogyan nevezzük az azt megelőző napot, és milyen időszak zárul le ekkor?

- 2) Mit jelent a böjt?

- 3) Miből készítették a legjellegzetesebb böjti ételt, a ciberelevest?

- 4) Sorolj fel még további böjti ételeket!

A nagybőjti étkezési, szórakozási tilalmak ellenére jellegzetes szokások és játékok alakultak ki. Elsősorban a bőjti vásárnapok délutánján gyűltek össze a fiatalok és énekszóra táncoltak, körjátékot, valamint ügyességi játékokat játszottak.

5) Egészítsd ki a hiányos dalszöveget!

Az én babám kék karton szoknyája,
Rászállott a _____ az aljára.
Gyere babám rázd le róla a harmatot,
Bús szívemről a nehéz _____.

Az én babám kötött bokrétája,
Három évig ázott _____.
Kedves _____minek is kötötted,
Hogyha tudtad, hogy nem leszek a tied.

Az én babám slingölt _____,
A nevem is bele van slingölve;
Csak a _____, csak az ne volna bevarrva,
Hogy eszembe, de soha ne juthatna.

6) A lányok és legények kedvelt ügyességi játéka volt ebben az időben a mancsózás, melyet leginkább Észak-Magyarországon játszottak. A mi vidékünkön a bilickézés volt a legnépszerűbb. Rajzold le a játék kellékeit!

III. Húsvét

A nagyböjt utolsó hete, a Húsvétot közvetlenül megelőző Nagyhét virágvasárnapkal kezdődik, mely Jézus Jeruzsálembe való bevonulásának emlékűnepe. Ezen a napon Magyarországon barkát szentelnek, melyet később gyógyításnál, bajelhárításnál is hathatósak hittek.

- 1) Virágvasárnapon a lányok szokása volt a Kiszehajtás: A menyecskének öltöztetett, szalmából készült kiszebábot (a tél, a böjt, a betegség megszemélyesítője) énekszóval végigvitték a falun, majd vízbe dobták, vagy elégették.

- 2) Ugyancsak virágvasárnapi szokás volt a Villőzés (zöldág járás). A tavaszt, a természet megújulását jelképező énekes játék során a lányok feldíszített zöld ággal a kezükben végigjárták a falut: „Bújj, bújj zöld ág...”. Díszítsd fel az ágot!

- 3) Volt, ahol a fenti két szokás összekapcsolódott: A kiszével kivitték a telet, míg a villóval behozták a tavaszt. Keress a dalgyűjteményben a szokásokhoz kapcsolódó dalokat!

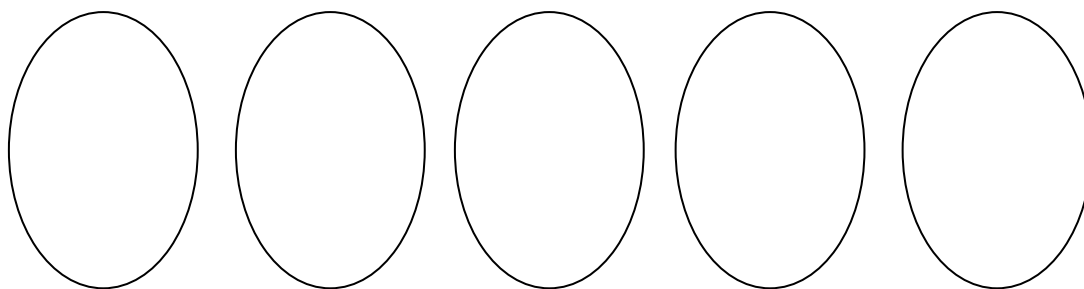
Húsvét a zsidó nép pászkaünnep, melyen az egyiptomi rabságból való szabadulásukra emlékeznek. Ilyenkor a keresztények Jézus feltámadását ünneplik. Jelképe a bárány, mint ősi áldozati állat, mely Krisztus szimbóluma, továbbá a születést és az újrakezdést is jelenti.

- 4) Húsvét reggelén ételszentelésre kerül sor, melyet egy szép szőttés vagy hímzett terítővel letakart kosárban vittek a templomba. Rajzold a kosárba a jellegzetes húsvéti ételeket: tojás, sonka, kalács, torma, só

- 5) Húsvét hétfő a fiatalság ünnepe. A vízzel való locsolkodás a víz tisztító és termékenységvarázsló erejéből ered. A jutalom a hímes tojás. Díszítsd ki a tojásokat különböző mintákkal!

- 6) Az 1920-as évektől vált általánossá a „szagos vízzel, rózsavízzel” való locsolás. Írj le egy rövid locsoló verset!

IV. Komálás, mátkálás

Egy héttel Húsvét után, Fehérvasárnapon volt jellegzetes szokás a komálás, mátkálás: A fiatalok (főként a lányok) szertartásos barátságkötése, melyet tojás vagy komatál (piros tojás, sütemény, gyümölcs és bor) cseréjével pecsételtek meg. Az ajándékot személyesen vagy kisebb lány-küldött vitte „csipkés kendővel letakarva, mint a gyermeket”.

- 1) Az alábbi mondóka vagy dal hangzott el az ajándék átadásakor:
„Koma, koma, komálom,
hétig, hótig, kiskarácsony napig.
Ha jó lesz, komám lesz, ha rossz lesz, kutyám lesz.”

Mikor van kiskarácsony?

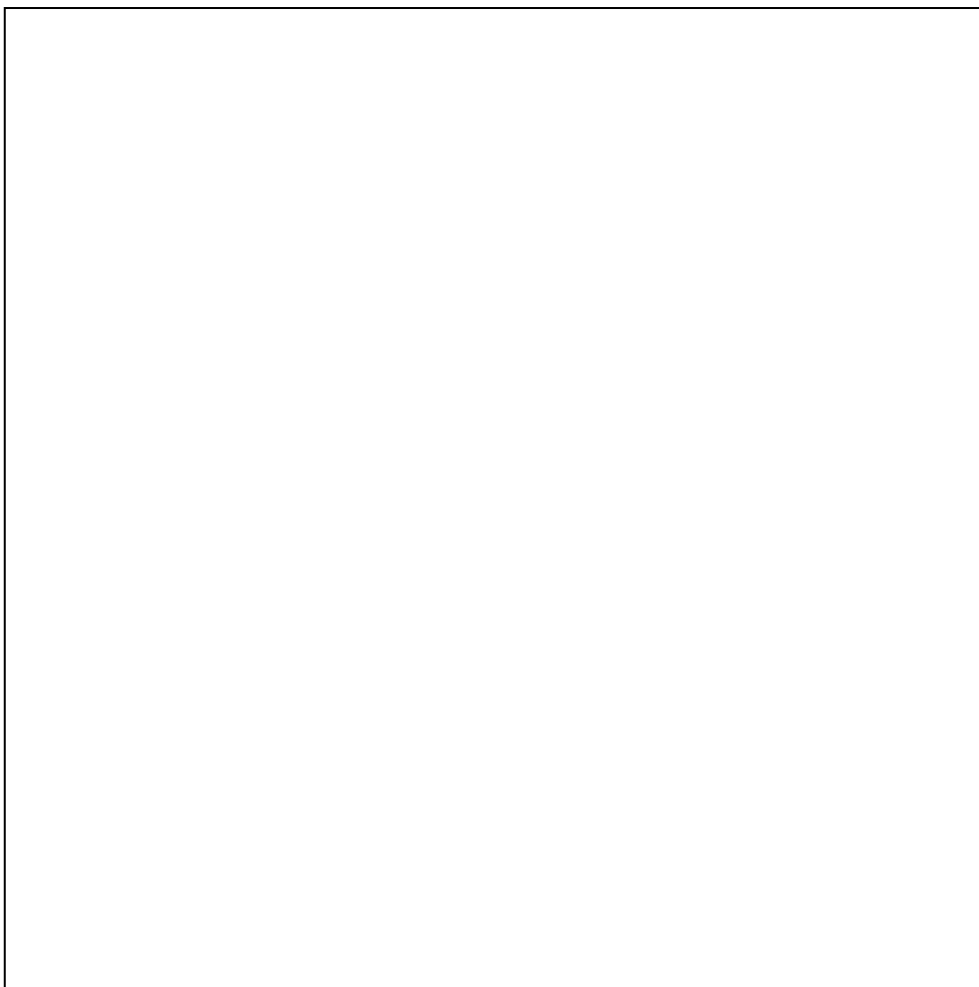

A barátság legtöbbször a férjhezmenetelig tartott, de egész életre is szólhatott, különösen, ha keresztkomák is lettek, vagyis egymás gyermekeinek a keresztszülei.

A komaságnak nagy szerepe volt a kisgyermek születésekor, ugyanis ilyenkor a komaasszony gondoskodott az újszülött megérkezésekor a kismama és a családja étellel és itallal való ellátásáról egy hétig. A mi vidékünkön egy szépen rendezett kosárban vittek - legtöbbször a fejükön – levest, baromfihúst, kalácsfélét, bort és pálinkát. Egy külön erre az alkalomra félretett terítővel le is takarták azt.

2) Díszítsd ki az alábbi terítőt a látott minta alapján!

V. Szent György nap

Az ókori rómaiak április 24-én pásztorünnepet tartottak. Ennek hagyományát követve Európa-szerte ezen a napon hajtották ki először a hidegek elmúltával a legelőre az állatokat.

1) A fenti képen pásztorok hajtják az állatokat.

a) Milyen állatokat őriztek ők?

b) Milyen eszközöket használtak?

2) A múzeumunkban látható egy szépen faragott pásztorbot, mely hajdan Fekete István juhászéé volt.

a) Miért kampós a vége?

b) A többi pásztor miért nem ilyen botot használt?

c) Milyen segédeszköze, szerszáma volt az őrzéshez

a csikósnak: _____

a gulyásnak: _____

a kondásnak: _____

3) A Bakonyban a kondások disznókat makkoltattak az erdőkben.

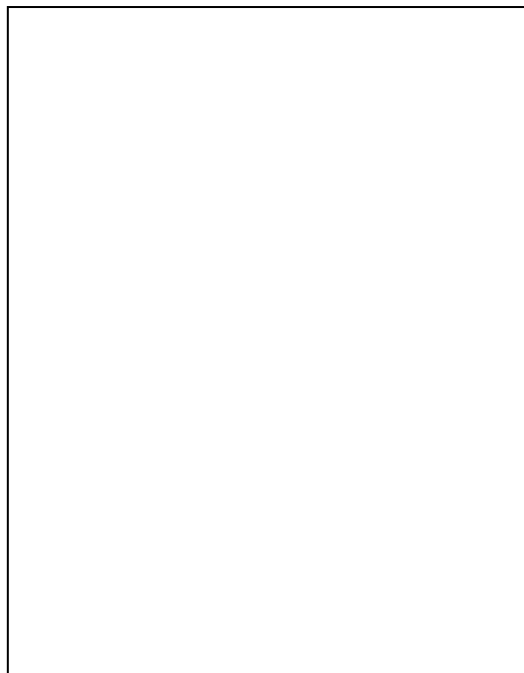
a) Mit jelent a makkoltatás?

b) Hogyan nevezzük azt az állattartási módot, amikor a csorda kint tartózkodik egész évben a természetben?

- 4) Régen a kisebb gyermekek is részt vettek a háziállatok őrzésében. Egy libapásztort látsz a képen. Rajzold a kép elé a patakot, ahova terelték a libákat!

- 5) Szent György napján sok mágikus cselekedetet is tettek a pásztorok az állatok megrontása ellen, valamint a jószágok egészségéért és gyarapodásáért. Például zöld ággal, nyírfa vagy rózsafaággal terelték ki őket, vagy láncon, vason, vagy éppen tojáson hajtották őket keresztül, továbbá meg is füstölték őket. Azért, hogy a boszorkányok ne tudják elapasztani a tehenek tejét, ezen a napon kiforrázták a köcsögöket és új köcsögfát (ágasfát) is állítottak. Rajzolj egy köcsögfát!

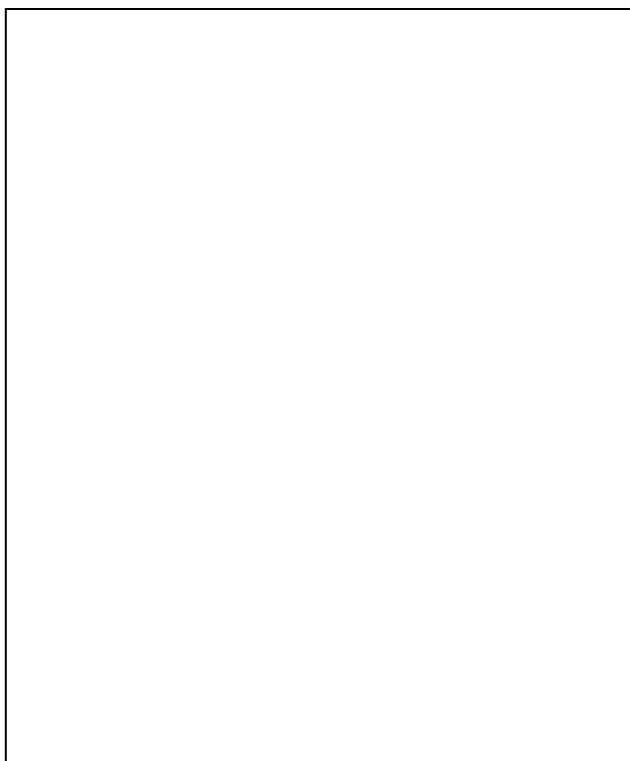

- 6) Keress a dalgyűjteményben pásztorokról szóló dalokat!

VI. Május 1.

Május elseje a tavasz teljes győzelmének örömnépe. Európa-szerte ismert ehhez a naphoz kapcsolódva a májusfaállítás szokása. A legények kimennek az erdőbe, ahol egy hosszú törzsű, szép leveles, ágas fát választottak, amit feldíszítve annak a lánynak az ablaka alatt állítottak fel titokban, akinek valamelyik társuk udvarolt, és ezzel kimutatta szándékát.

- 1) Rajzolj le egy színes szalagokkal feldíszített májusfát!

- 2) Május elseje a fiatalok ma is élő ünnepe, amikor majálist rendeznek, amely során a szabadban rendeznek vigasságot, közös kirándulást. A megújult, kiteljesedett színes természetben virágokat gyűjtenek, amiből koszorút fonnak, vagy együtt játszanak. Készíts virágból koszorút! Segít a kép!

- 3) A természet sok egyszerű játékszer elkészítéséhez is biztosított alapanyagot, így a fűzfa síphoz is. Május körül készítették, amikor a fűzfa nedvkeringése megindult. Kb. 8-10 cm hosszú, két rügy közötti, hüvelyknyi vastagságú ágdarabot metszettek le. A bicskájuk nyelével addig ütögették körbe, amíg a héját egyben le nem tudták húzni. A kihúzott fás részből lemetszettek egy darabot, amit visszahelyeztek a kéregbe. A dugó és a héj közötti résbe fújták a levegőt, úgy sípoltak. Készíts el egy sípot!

- 4) A májusfa lebontása a mi vidékünkön Pünkösöd hétfőn történt. A kitáncolására a lányok szervezték a zenés- táncos mulatságot. Ekkorra már lelepleződtek a májusfa állítói is, és illett őket meghívni a fa lebontására. Itt a fiúk ügyességüket is bizonyíthatták, még pedig úgy, hogy felmásztak a fára, és a májusfa díszreiből egyet-egyét lehoztak magukkal. A képen a májusfa-kitáncolását látjuk.

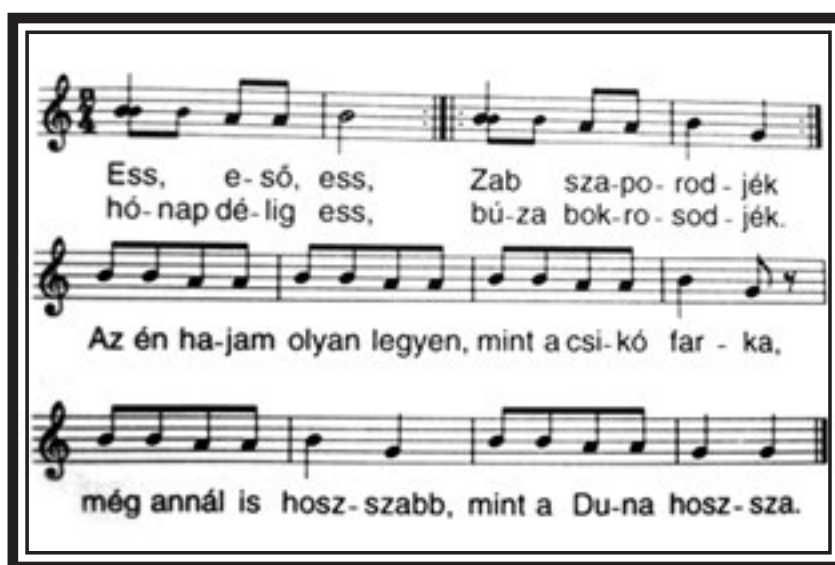
VII. Szervác, Pongrác, Bonifác

Május 12-én Szervác, 13-án Pongrác, 14-én Bonifác vértanúkra emlékezünk. Ők az úgy nevezett fagyosszentek, mintegy ellentétéként a márciusi meleg hozóknak: Sándornak, Józsefnek, Benedeknek. Az évszázados paraszti tapasztalat szerint ebben az időszakban a melegedő időjárás hirtelen hűvösre fordul, sokszor fagyot is hoz, mely a sarjadó rügyeket, vetéseket tönkretelheti. „Szervác, Pongrác, Bonifác megharagszik, fagyot ráz”.

- 1) Május hónap különösen gazdag időjárásjóslásokban, melyek több évszázados időjárás-megfigyelésen alapulnak. Kösd össze a megfelelő mondatokat!

Májusi eső	ha felhőt egyiken sem látsz.
Pünkösdi napi esésre	a szőlő sír.
Május hűvössége	ne várj áldást a vetésre.
Sok bort hoz a három ác	aranyat ér.
Ha Orbán nevet	a gazdának üdvössége.

- 2) Milyen gabonanövényekről szól az esővarázsló dal? Húzd alá!

3) Az állatok, a növények, a Nap, a Hold és a csillagok is megjövendölték a várható időjárást. Válassz egy neked tetsző jóslatot és készíts hozzá illusztrációt!

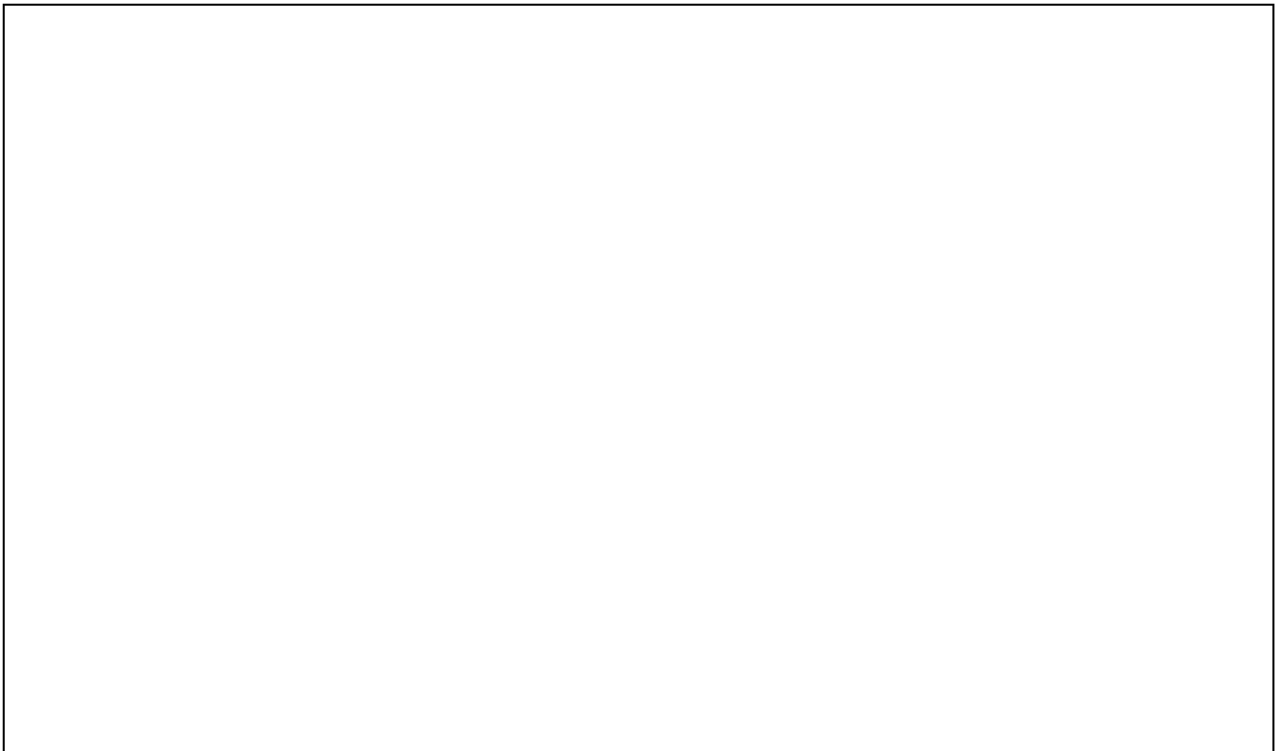
„Eső lesz, ha a tyúkok nagyon vakaróznak.
ha a hangyák futkosnak.
ha a kutya hentereg.
ha a pók leereszkedik.
ha a zöld béka kuruttyol.”

„Szeles idő lesz, ha a gulya futkos.
ha piros az ég alja napfelkeltekor és naplementekor.”

„Szárazság várható, ha a tücsök szől éjszaka.
ha nincsen harmat.”

„Ha az eső bugyborékolva, nagy szemmel esik, még lesz eső.”

„Hideg lesz, ha a csillagok tündökölve ragyognak, ha pedig ritkák, időváltozást jósolnak.”

VIII. Pünkösöd

A kereszténység a Szentlélek alászállása ünnepeként tartja számon pünkösödöt. Neve a görög pentekosztész (ötvenedik) szóból származik, vagyis Húsvét utáni 50. napra esik. Az ünnep első napja egyházi ünnep, a szokások is ehhez kapcsolódnak, míg másodnapja: Pünkösöd hétfő (Húsvét hétfőhöz hasonlóan) a világi szórakozásé és leginkább a fiatalság ünnepe.

- 1) A pünkösdi népszokások közül a vidékünkön a legismertebb volt a pünkösdi királyné-járás, ami a kislányok mágikus termékenységvarázsló köszöntője: A legkisebb kislányt 4 nagyobb vezeti, közben kendőt tartanak a feje fölé, vagy beborítják vele. Énekléskor körülállják, vagy körüljárják, majd a magasba emelik: „Ekkora legyen a kendtek kendere!”
Miért volt fontos, hogy magasra nőjön a kender?
-

- 2) A legények többnyire lóversennyel vagy más ügyességi versennyel választottak maguk közül pünkösdi királyt, melynek hatalma egy évig, vagyis a következő Pünkösdig tartott. Mit kellett megszereznie a legénynek a királysághoz? Segít a kép.
-

- 3) A pünkösdlésnek élt az Alföldön egy adománygyűjtő változata is, melynek során lányok, legények, majd gyerekek csapatban járták a falut. A felhangzó dal alapján „Mi van ma” vagy „Ma vagyon” járásnak, illetve „Mimimamázásnak” is nevezték a szokást. Keresd ki és tanuld meg a dalt a dalgyűjteményből!
- 4) A pünkösdi jelképe a zöld ág (legtöbbször nyírfa, bodza), továbbá a pünkösdi rózsza. Színezd ki a képet!

- 5) A pünkösdi királyné-járáshoz hasonlóan európai párhuzamokat fedezhetünk fel egyéb pünkösdi szokásainkkal is. Ilyen a zöld ágba bújó legények alakoskodása, a tavaszi legényavatási szokások. A képen borza királyokat látunk, akik mágikus cselekedetet is gyakoroltak a lombsátorba öltözve.

Mit varázsoltak?

IX. Szent Iván nap

Az év leghosszabb nappala és legrövidebb éjszakája, a nyári napforduló ünnepe Szent Iván napján (június 24-én) van. Az ekkor gyújtott tűzről azt tartották, hogy megvéd a ködtől, a jégesőtől és a dögvésztől, elősegíti a jó termést.

- 1) Általában négyszög alakúra rakták a máglyát, és rátették az előző évi aratókoszorúkat is. Hallgasd meg a dalt és húzd alá, kik ülték körül a tüzet!

Tyü - zit meg - ra - kál - juk, négy - szög - re ra - kál - juk.
Egy - gyik sző - gin ül - nek szép ő - reg asz - szo - nyok,
má - si - kon ül - nek a szép ő - reg em - be - rek,
har - ma - di - kon ül - nek szép if - jú le - gé - nyek,
ne - gye - di - ken ül - nek szép ha - ja - don lá - nyok.

- 2) A tüzet legtöbbször a falun kívül szertartásos módon gyújtották, hogy a gonosz szellemeket elűzzék. A tűzben zsúpszalmát, rózsát, májusfát, sőt csontokat és szemetet is elégettek, hogy minél nagyobb legyen a füstje („Mintha az ördögnek akarnának tömjénezní”).

Mi a tömjén?

- 3) A Szent Iván napi tűzugrás szokása a tűz tisztító, gonoszűző erejébe vetett hiten alapult, de egészség- és szerelemvarázsló célzata is volt. A „Hosszú, mint a szentiváni ének” szólásunk arra vonatkozott, hogy ilyenkor a falu összes fiatal párját összeénekeltek. Keresd meg a párosító dalt a dalgyűjteményben!
- 4) Az egészségvarázslás céljából a lángok fölött megperzselt virágos bodzafaágot tisztító és gyógyító erejűnek tartották, továbbá az ezen az éjszakán gyűjtött gyógyfüveknek is különleges hatóerőt tulajdonítottak.
Sorolj fel néhány általad is ismert gyógynövényt!

- 5) A lányok egy szép, ilyenkor nyíló kék színű virágból fontak koszorút, majd azt a fejükre téve ugrották át a tüzet. Később a legközelebbi fűzfára sorban feldobálták a koszorúkat, és úgy tartották, hogy akié fennmaradt, még azon az őszön férjhez megy.

Milyen virágból készült a koszorú?

X. Péter, Pál

A keresztény egyház ezen a napon emlékezik meg Péterről és Pálról, akik valószínűleg ezen a napon és egyazon órában szenvedtek vértanúhalált Rómában, de más-más helyszínen. „Egy nap, s nép öli Pált karddal, Pétert kereszttel.” Ez a nap az aratás kezdete. „Megszakadt a búza töve”- ahogy a régiek mondták.

- 1) Az aratás hagyományos eszköze az őskortól a sarló volt, amit csak a 15. században kezdett felváltani a Kárpát-medencében a kasza.

Hogy történt az aratás? Egészítsd ki a mondatokat!

A _____ a gabonaszálakat a tövüknél egyetlen suhintással metszette el. Az utána haladó _____ kézzel, sarlóval vagy fakampóval a szálakat az ölébe húzta, majd a közelében leterített kötélre fektette. Egy _____ kétmaroknyi, azaz két kaszavágásnyi gabonaszálát tettek, amit a marokszedő után haladó _____ férfi azonnal bekötött.

- 2) A kasza a parasztgazdaságok legmegbecsültebb szerszáma volt. A kaszálás elsajátítása fiatal embereknél a felnőtté válás, a felnőtt munkásként való számbavétel feltétele. A múzeumunkban látható kaszához egy másik szerszámot is hozzá szereltek.

Melyik ez a szerszám?

A megfenéséhez használt kaszakövet, vagy fenőkövet tokmányban tartották. Miből készült a tokmány?

Milyen kaszához kapcsolódó eszközt látsz még a múzeumunkban?

Mire használták?

- 3) Az aratás befejezését egykor mindenütt megünnepelték. A munka bevégeztésekor az ügyes marokszedők aratókoszorút fontak, amit a lányok és legények botra akasztva hangos nótaszóval vittek az uraság vagy a gazda udvarába. A koszorút a mestergerendára akasztották, majd a gazda megvendégelte az aratókat. Ezután következett a hajnalig is tartó aratóbál.
- Mit látunk az aratókoszorú alján?
-

- 4) Énekeljük el az „A part alatt...” kezdetű dalunkat, mely a kenyér készítésének folyamatát idézi fel. Rajzold le az egyik versszak történéseit!

A large empty rectangular box with a black border, intended for drawing the events of a verse.

Dalaink, játékaink

Cic - kom, cic - kom, va - gyon - e szép lá - nyod?
Va - gyon, va - gyon, de mi hasz - na va - gyon?
Add ne - kem azt, szí - ta, szí - ta, pén - tek,
El - ka - pom azt,
Sze - re - lem' csü - tör - tők, dob - szer - da.
A le - gé - nyek re - gi - ment - je i - gen cíf - ra,
Ben - ne fo - rog Sán - dor Pan - ka, i - gen nyal - ka,
I - ce, ru - ca, Re - be - ka, de é - kes a de - re - ka,
Ha é - kes is ü - le - ti, bar - na le - gény sze - re - ti,
Ga - lam - bots - ka,
Ga - lam - bots - ka.

Haj ki, ki - sze, haj, gyűj be, só - dar, gyűj!
Haj ki, ki - sze, ki - sző - ke, gyűj be, só - dar, göm - bő - cel!
Az a Sza - bó Mar - git o - j - jan hí - sés asz - szony,
ru - hát kér - tünk tő - le, a ki - szé - re a - dott.

Vil - lő, vil - lő, se - lém - sá - tor!
Vár' még, vil - lő, vár' még,
hágy vé - gyem rím gyócs - ín - gém,
ki - ré - lej - szon, krisz - té - lej - szon!

6. A JUHÁSZNAK JÓL VAN DOLGA

Ha megunya furulyáját,
Előveszi bőrdudáját.
Belefújja bóját a búrka bőrébe,
Szélnek ereszti belőle.

Tej, túró az eledele,
Száras kenyér van mellette,
Vizet iszik rája, rágyújt pipájára,
Mégis piros az orcája.

218. KELJ FEL, JUHÁSZ

Összejártam járásomat,
Kisbonyhai határomat,
Mégsem találtam barmomra,
Csak a kedves galambomra.

*

Én Istenem, minck élek,
Ha a semmitől is félek.
Száras levél megzörrenik,
Bennem a vér meghidegszik.

MIKOR GULÁSBOJTÁR VOLTAM

2. Nincsen olyan híres állás,
Mint a hortobágyi állás.
Kútágason van a rovás,
Könnyen számol ott az gulás.

El-hoz-ta az Is - ten pi-ros pünkösöd nap - ját,
 Mi is meg-hor - doz - zuk ki-rály-kis-asz - szony-kát.
 Ma va-gyon, ma va-gyon piros pünkösöd nap-ja.
 Hol-nap le-szen, hol-nap le-szen a má-so-dik nap-ja.
 Ó-reg-em-be - rek-nek csu-to-ra bo - rocs-kát,
 Ó-reg-asz-szo-nyok-nak por-ha-nyó po-gá - csát,
 Kisebb gye-re-kek-nek por-ba va-ló ját-szást,
 Na-gyobb gye-re-kek-nek is-ko-lá - ba já - rást.
 Já - cin-tos, pá - cin-tos, sár - ga tu - li - pá - nos.

Két szál pün - kösd - ró - zsa,
 Ki - haj - lott az út - ra,
 El a - kar her - vad - ni,
 Nincs, ki le - sza - kít - sa.

Nem az ám a rózsá,
 Ki a kertben nyílik,
 Hanem az a rózsá,
 Ki egymást szereti!

Nem szeretlek másért,
 Két piros orcsádér,
 Szemed járásáért,
 Szád mosolygásáért.

Mi van ma, mi van ma? Pi-ros pünkösöd nap - ja,
 Holnap lesz, holnap lesz a má-so-dik nap - ja.
 Jól meg-fogd, jól meg-fogd a lo - vad kan-tár - ját,
 Hogy el ne ta - pos-sa a pün-kös-di ró - zsát!
 Lá-nyok vagytok, szé-pek vagy-tok, pi-ros az or - cá - tok,
 Kertbe mentek, ró-zsát szedtek, fáj a szí-vem rá - tok.
 Szálljon a há - zuk - ra az Is - ten ál - dá - sa,
 Mint az-e-lőtt szál - lott az a - pos-to - lok - ra!

1. Szent - i - vá - nyi tisz - ta bú - za
 Ki - haj - lott a gya - log - út - ra,
 Dé - ri - ce, don - gon, di - é - re,
 Há - rom é - ve nem jár - tam er - re.

2. Kipattant a búza szeme,
 Vajjon, rózsám, szeretsz-e té?
 Dérice, dongon, diére,
 Három éve nem jártam erre.

3. Hogyha szeretsz, né nézz másra,
 Né adj okot kacsintásra!
 Dérice, dongon, diére,
 Három éve nem jártam erre.

[illegible]

[illegible]